

розвитку теорії бухгалтерського обліку [Текст] З.В. Гуцайлюк // Бухгалтерський облік і аудит. – 2006.– №2.– С.14-19.

8. Щедрин А.Н. Электронные информационные ресурсы в информационной экономике: Монография / НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти. – Донецк, 2003. – С.70

УДК 657

Судин Ю.А.,

стажист-дослідник кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ГУДВІЛ ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД НЕМАТЕРІАЛЬНОГО АКТИВУ

Тенденції запровадження в Україні європейського стилю управління посилюють роль нематеріальних активів на підприємствах різних галузей. Наявність у компанії добре відомої торгової марки, ділових зв'язків з постачальниками, налагодженого ринку збуту, висококваліфікованого персоналу прямо впливає на розмір прибутку. Всі ці переваги прийнято називати діловою репутацією підприємства, вартість якої в обліку відображається як гудвіл. Від правильної оцінки даного особливого виду нематеріального активу залежать управлінські рішення і відповідно розвиток компанії. Тому актуальність дослідження облікових операцій, пов'язаних з діловою репутацією підприємства набуває все більшого значення.

Гудвіл за своєю економічною природою є особливим видом активу, так як не існує відомих способів ідентифікувати його та достовірно оцінити. Проте бухгалтерська концепція відокремлює даний вид активу та відображає на рахунках обліку. Це здійснюється при наявності певних умов (купівля підприємства або його приватизація). У розглянутих ситуаціях математичним способом знаходиться різниця між балансовою вартістю підприємства та його справедливою (ринковою) вартістю, яку прийнято називати гудвілом (у випадку якщо ця різниця позитивна).

Згідно з МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу», гудвілом визнаються майбутні економічні вигоди, що виникають від активів, які неможливо індивідуально ідентифікувати та окремо визнати. Відповідно зазначається, що визнання в обліку материнського банку операцій за договорами з придбання компаній супроводжується необхідністю врахування специфічного об'єкта обліку – гудвілу, що виник при консолідації як набуті економічні вигоди (конкурентні переваги) не відображені в обліку придбаного об'єкта інвестування та втілені у нематеріальних чинниках формування ринкової вартості останнього [1].

У дослідженнях Мельник Л.Ю. поняття «гудвіл» трактується як актив, що знаходиться у складі нематеріальних активів підприємства, немає матеріальної форми, не відокремлений від підприємства, вартість якого змінюється залежно від ринкових умов та здатний приносити додаткові економічні вигоди» [2, с. 5].

Автор стверджує, що гудвіл генерує в собі такі чинники, як вигідне

територіальне розміщення компанії, виникнення несприятливих умов діяльності для конкурентів, пільгові умови оподаткування, наявність стабільних покупців, рівень цін на товари і послуги тощо. Однак в обліку цей актив виникає лише під час продажу компанії і з'являється в балансі покупця.

Гудвіл безпосередньо пов'язаний із справжньою і майбутньою діяльністю підприємства. Добре керовані підприємства, що мають високий дохід на капітал, найчастіше оцінюються за вартістю, що набагато перевищує розмір інвестованого капіталу. Позитивний гудвіл розглядається як надбавка до ціни, що сплачується покупцем в очікуванні майбутніх економічних вигод. Негативний гудвіл розглядається як знижка з ціни, що надається покупцеві у зв'язку з відсутністю у продавця стабільних покупців, високої репутації, навичок маркетингу і збуту, ділових зв'язків, досвіду управління та ін.

Вище наведені трактування мають схожу суть та визначають у гудвілі головну особливість – перевищення ринкової вартості компанії над фактичною. Варто підкреслити, що саме термін «перевищення», а не «різниця», на наш погляд, відображає квінтесенцію гудвілу. Дослівно з англійської «гудвіл» перекладається як «добра воля», а відтак означає наявність саме переваг, а не просто відмінності. Тому вважаємо за недоцільне ідентифікувати придбаний гудвіл як позитивний чи негативний.

В даному контексті має місце ще одне антонімічне поняття «бедвіл», яке позначає ситуацію, коли при відчуженні підприємства різниця між ціною угоди і вартістю активів має від'ємне значення. Бедвіл – явище виключно негативне для бізнесу, воно свідчить про неможливість менеджерів зробити суб'єкт господарювання рентабельним. Розглянутий термін вважаємо за доцільне використовувати в обліку, для позначення так званого «негативного гудвілу». І враховуючи те, що гудвіл відображається в обліку та звітності як актив, справедливим буде визначення бедвілу як пасиву.

З вищенаведеної інформації можна визначити, що у вітчизняній та закордонній обліковій практиці відображається лише придбаний гудвіл, який набуває ознак активу з можливістю його достовірної оцінки у разі придбання підприємства як цілісного майнового комплексу. При цьому внутрішньо створений гудвіл активом не визнається і в обліку не відображається. А витрати на його створення знаходять своє відображення у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були понесені.

Гудвіл можна вважати особливим видом нематеріального активу, що втілює в собі переваги, які одержує покупець при придбанні підприємства, коли його вартість є вищою від ціни чистих активів за справедливою (ринковою) оцінкою. Ці переваги можуть реалізуватися у наявності «розкрученої» торгової марки, добре налагодженого збуту та просування товару на ринку, постійної клієнтури, зв'язків з постачальниками, сформованої стратегії розвитку, кваліфікованих працівників та досконало налагодженої системи виробництва тощо. Достовірна оцінка та відображення в обліку вищевказаних компонентів є складним завданням для обліковців, але інформація щодо даних процесів є важливою та цінною для прийняття управлінських рішень.

Література:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – на 01. 01. 2014 рік) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

2. Мельник Л. Ю. Управління нематеріальними активами та ефективність їх використання на підприємствах АПК : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Л.Ю. Мельник. – Дніпропетровськ, 2008. – 23 с.

УДК 336.078.3

Ткаченко О.І.,

аспірантка кафедри обліку, аналізу та аудиту,
Національний університет
біоресурсів та природокористування
України, м. Київ

СУЧАСНИЙ СТАН ДЕРЖАВНОГО ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Державний внутрішній фінансовий контроль є важливим інструментом державного управління, який представляє собою структуровану модель, що повинна допомогти керівникам усіх рівнів досягати виконання поставлених завдань, контролювати доходи і видатки та зменшити кількість проблемних питань, пов'язаних з діяльністю органів державного та комунального сектору. У зв'язку з цим створення й формування ефективної системи державного внутрішнього фінансового контролю є одним з головних завдань держави і об'єкт її постійної уваги.

Проблемним аспектам та напрямам реформування державного внутрішнього фінансового контролю присвячені роботи таких вчених як Кантаєва О.В., Рубан Н.І., Сапоговська О.В., Стефанюк І.Б., Шум М. А. й інші.

Обов'язковість запровадження в Україні базових компонентів моделі державного внутрішнього фінансового контролю – внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в усіх розпорядниках бюджетних коштів визначена статтею 26 Бюджетного кодексу України. На виконання даної норми підрозділи внутрішнього аудиту в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади розпочали свою діяльність лише у 2012 році.

Однак бажаного результату запровадження в Україні компонентів моделі державного внутрішнього фінансового контролю на сьогодні не надало. Свідчення цього є постійна динаміка зростання порушень [1].

Дана ситуація спричинена тим, що за досить невеликий проміжок часу функціонування підрозділів внутрішнього аудиту, вони стикнулися із проблемами, які заважають ефективному становленню та повноті реалізації функції внутрішнього аудиту в державних органах. Зокрема, основні проблеми та їх наслідки представлено у таблиці.